

Monika Iwanowska

Materiały z webinarium „Arkusz prawdę ci powie” – luty 2024

1. Oko w oko z lekturą, czyli tekst literacki na egzaminie

GARŚĆ TEORII:

Garść teorii, szczypta praktyki – pewniaki egzaminacyjne.

WNIOSKI: Na co zwrócić uwagę w kontekście pracy z lekturą?

SZCZYPOTA PRAKTYKI:

ZADANIE NR 1 – WAŻNE CYTATY

- Podaj tytuł lektury, z której pochodzi wylosowany cytat.
- Określ, kto i w jakich okolicznościach wypowiedział wylosowane słowa.
- Jak rozumiesz znaczenie tych słów w kontekście znajomości całego utworu?

*Ale natura zbrodnią pogwałcona
Mścić się będzie.*

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/balladyna.html>
[dostęp: 02.02.2024 r.]

*(...) dobrze widzi się tylko sercem. To, co
najważniejsze, jest niewidoczne dla oczu.*

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/saint-exupery-maly-ksiaze.html>
[dostęp: 02.02.2024 r.]

<i>Dochowaj, strzelcze, to moja rada: Bo kto przysięgę naruszy, Ach, biada jemu, za życia biada! I biada jego złej duszy!</i> https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/ballady-i-romanse-switezianka.pdf [dostęp: 02.02.2024 r.]	<i>Ja z nim w zgodzie? — Mocium panie, Wprzód słońce w miejscu stanie! Wprzód w morzu wyschnie woda, Nim tu u nas będzie zgoda!</i> https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/zemsta.html [dostęp: 02.02.2024 r.]
<i>Co za szczęście, że byłem w Panamie... Błagam was... Jak mi Bóg miły, jestem jak statek, który jeśli nie wejdzie do portu, to zatonie... Jeśli chcecie uszczęśliwić człowieka starego... Przysięgam, że jestem uczciwy, ale... Dość mam już tego tułactwa...</i> https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/latarnik.html [dostęp: 02.02.2024 r.]	<i>Nic mnie, nic mnie nie potrzeba! Niechaj podbiegną młodzieńce, Niech mię pochwyć za ręce, Niechaj przyciągną do ziemi, Niech poigram chwilkę z niemi. Bo słuchajcie i zważcie u siebie, Że według bożego rozkazu: Kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nigdy nie może być w niebie.</i> https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/dziady-dziady-poema-dziady-czesc-ii.pdf [dostęp: 23.02.2024 r.]
<i>Nie ma co gadać, powiodło nam się! Mieliśmy dobrą szkołę, potrafiliśmy stworzyć dobry zespół koleżeński. Staliśmy się grupą przyjaciół. Noblesse oblige. Nie wolno spatałaszyć szans, które dostaliśmy do rąk.</i> https://www.gmzielonka.edu.pl/szkolna_bibl_cyfr/e-booki/kamienie_na_szaniec.pdf [dostęp: 23.02.2024 r.]	<i>Noszę łańcuch, który sobie ukułem za życia (...) Sam przygotowałem każde jego ogniwo, każdy łańcuch tych kajdan. Włożyłem go na siebie dobrowolnie, dobrowolnie nosiłem, a teraz dźwigać go muszę przez wieczność.</i> https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dickens-opowiesc-wigilijna.html [dostęp: 23.02.2024 r.]
<i>Dziś, nowym zwyczajem, My na naukę młodzież do stolicy dajem; I nie przeczym, że nasi synowie i wnuki Mają od starych więcej książkowej nauki; Ale co dzień postrzegam, jak młódź cierpi na tem, Że nie ma szkół uczących żyć z ludźmi i światem.</i> https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz.html [dostęp: 23.02.2024 r.]	<i>Gdy ty opuszczasz lud mój, do Rzymu idę, by mnie ukrzyżowano raz wtóry.</i> https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/quo-vadis.html [dostęp: 23.02.2024 r.]

ZADANIE NR 2 – WAŻNE POJĘCIA, SYMBOLIKA

A. Wyjaśnij znaczenie podanych słów i wskaż związek każdego z nich z treścią utworu.

Pojęcie	Znaczenie	Nawiązanie do treści <i>Pana Tadeusza</i>
umizgi		
zajazd		
rehabilitacja		
zaścianek		
sernica		
tabakiera		

Pojęcie	Znaczenie	Nawiązanie do treści <i>Kamieni na szaniec</i>
sabotaż		
dywersja		
Pawiak		
Szare Szeregi		
gestapo		

Wawer		

B. Określ dosłowne i symboliczne znaczenie podanych elementów związanych ze wskazanym tekstem literackim.

<i>Balladyna</i>, Juliusz Słowacki	Znaczenie dosłowne	Znaczenie symboliczne
korona		
nóż		
malina		
piorun		
wierzba		

<i>Latarnik</i>, Henryk Sienkiewicz	Znaczenie dosłowne	Znaczenie symboliczne
latarnia		
morze		
„Pan Tadeusz”		
Skawiński		

ZDANIE NR 3 – SZUKANIE ANALOGII

A. Do którego z bohaterów innej lektury obowiązkowej porównałabyś/porównałbyś poniższych bohaterów? Uzasadnij swój wybór, wskazując co najmniej jedno podobieństwo między postaciami. W uzasadnieniu przywołaj sytuacje z obu lektur, ilustrujące Twoją argumentację.

Jacek Soplica przypomina.....

Uzasadnienie:.....

.....

.....
.....

Dostrzegam podobieństwo między Widmem Złego Pana a

Uzasadnienie:.....

.....
.....
.....

Dostrzegam podobieństwo między a

Uzasadnienie:.....

.....
.....

B. Co łączy podane pary bohaterów? Uzasadnij swój wybór, wskazując co najmniej jedno podobieństwo między postaciami. W uzasadnieniu przywołaj sytuacje z obu lektur, ilustrujące Twoją argumentację.

Emilia Plater i Ordon.....

.....
.....

Skawiński i Ordon.....

.....
.....

Ebenezer Scrooge i Widmo Złego Pana.....

.....
.....

Goplana i Świtezianka.....

.....
.....

Ligia i Alina.....

.....

.....

Cześćnik Raptusiewicz i Marek Winicjusz.....

.....

.....

Mały Książę i Alina.....

.....

.....

Jan Bytnar i Ordon.....

.....

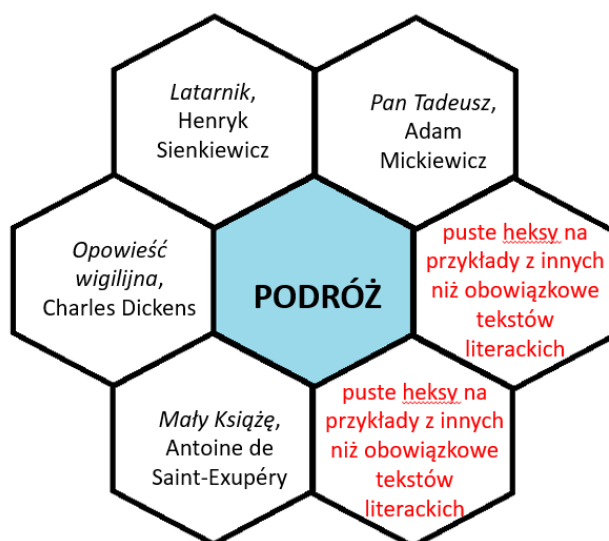
.....

Balladyna i Róża.....

.....

.....

O SZUKANIU ANALOGII – przykład wykorzystania heksów

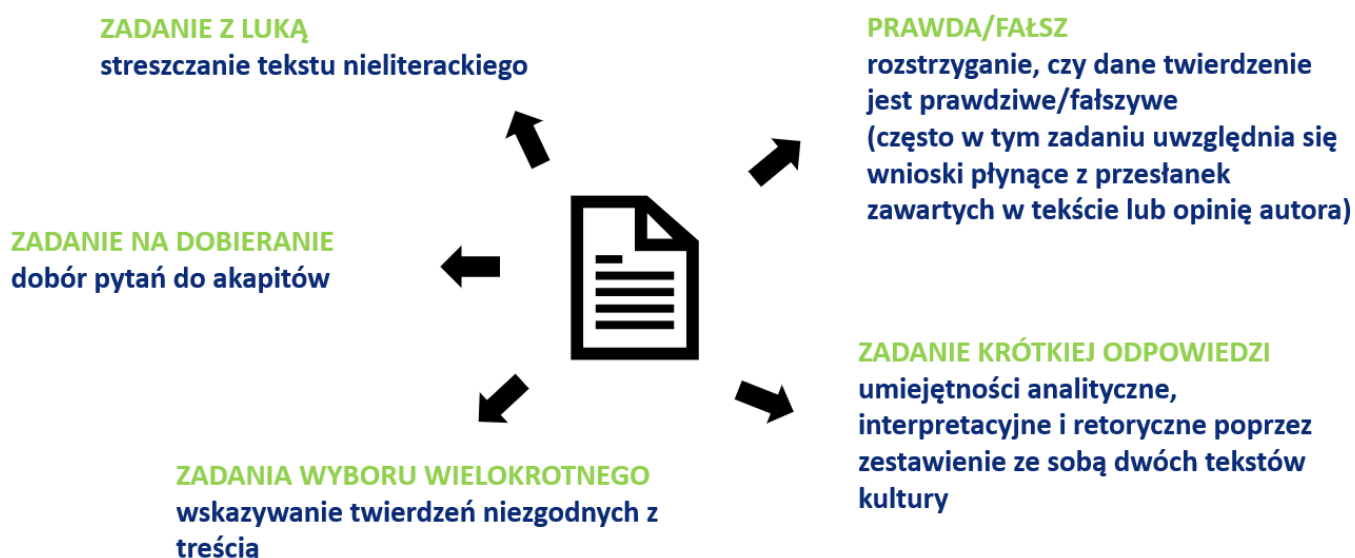
2. Tekst nieliteracki pod lupą – na co zwrócić uwagę podczas bieżącej pracy na lekcji?

GARŚĆ TEORII:

Garść teorii, szczypta praktyki – pewniaki egzaminacyjne.

nowa
era

WNIOSKI: Na co zwrócić uwagę w kontekście pracy z tekstem nieliterackim?

SZCZYPTA PRAKTYKI:

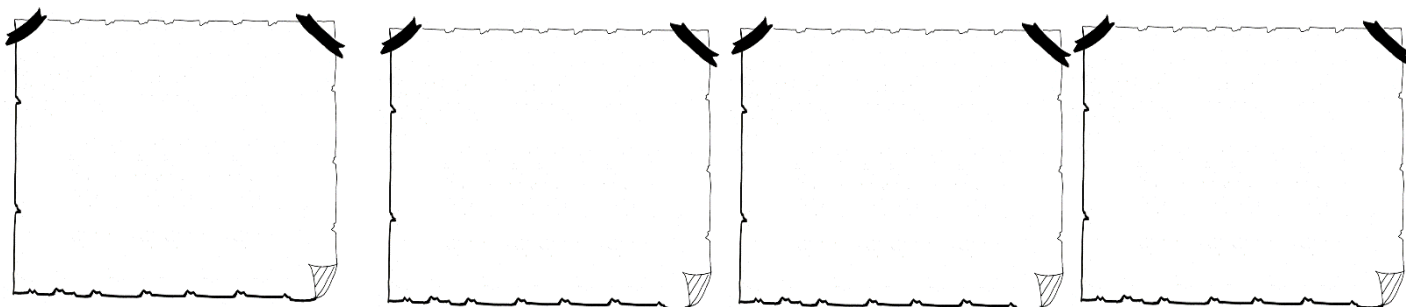
PRACA W GRUPACH

1. Porozmawiajcie w grupach o przeczytanym przed chwilą tekście nieliterackim. Sformułujcie odpowiedzi na poniższe pytania.

- O czym się mówi w tekście? Czego dotyczy tekst? Jaka jest główna myśl/problem tekstu?
- Co na temat problemu zostało powiedziane w tekście? Co autor tekstu mówi w nim o głównym temacie/problemie?
- Do jakich wniosków dochodzi autor? Do czego przekonuje odbiorcę? Do jakiej konkluzji skłania tekst?

2. Do każdego akapitu ułóżcie po jednym pytaniu związanym z jego treścią. Każde pytanie zapiszcie na odrębnej karteczce (nie numerujcie pytań). Następnie zamieńcie się kartkami z inną grupą i dopasujcie ułożone przez kolegów pytania do konkretnych akapitów.

3. Ułóżcie 4 tezy dotyczące przeczytanego przez Ciebie tekstu: trzy z nich powinny być zgodne z treścią artykułu, natomiast jedna niezgodna z treścią artykułu (fałszywa). Następnie zamieńcie się kartkami z inną grupą i ustalcie, która z tez ułożonych przez kolegów jest fałszywa

PRACA INDYWIDUALNA

Karta do samodzielnej pracy z tekstem nieliterackim

Przeczytaj tekst nieliteracki. Następnie wykonaj poniższe zadania.

1. Do każdego akapitu ułóż po jednym pytaniu związanym z jego treścią.
2. Ułóż cztery tezy dotyczące przeczytanego przez Ciebie tekstu: trzy z nich powinny być zgodne z treścią artykułu, natomiast jedna – niezgodna z treścią artykułu (fałszywa). Podkreśl ją.
3. Dokończ poniższe zdania w taki sposób, aby były zgodne z treścią tekstu.
Zdaniem autora...
Z tekstu wynika, że...
4. Uzupełnij poniższe zdania tak, aby stanowiły spójne streszczenie przeczytanego tekstu.
Tematem tekstu jest...
Autor skupia się na...
i dochodzi do wniosku, że...
5. Czy temat poruszony w artykule pojawia się w którejś z poznanych lektur? W jaki sposób? Podaj tytuł tej lektury i wyjaśnij związek między tekstami. W uzasadnieniu sformułuj argument odnoszący się zarówno do artykułu, jak i do wskazanej przez Ciebie lektury.

3. Gramatyczne „must have”, czyli kształcenie językowe w arkuszu egzaminacyjnym.

GARŚĆ TEORII:

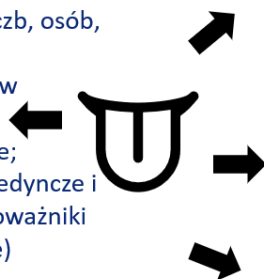
Garść teorii, szczypta praktyki – pewniaki egzaminacyjne.

nowa
era

WNIOSKI: Na co zwrócić uwagę w kontekście nauki o języku?

ZAGADNIENIA GRAMATYKI

- rozpoznawanie części mowy i określanie ich funkcji składniowych
- rozpoznaje w tekście form (przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych)
- stopniowanie przymiotników i przysłówków
- imiesłowy
- zdania (oznajmujące, pytające i rozkazujące; pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte; pojedyncze i złożone współrzędnie i podrzędnie); równoważniki zdań; wypowiedzenia wielokrotnie złożone)
- mowa zależna i niezależna
- słowotwórstwo (wyraz podstawowy i wyraz pochodny – temat słowotwórczy i formanty, ich funkcje; pojęcie podstawy słowotwórczej; rodzina wyrazów, łącznie wyrazów pokrewnych, rdzeń)

JĘZYK

- regularne zadania wzbogacające zasób słownictwa
- regularna praca nad zapisem wyrazów we właściwej formie (nazwiska autorów, odmiana trudnych słów)

INTERPUNKCJA

- wskazywanie zdań z niewłaściwą interpunkcją
- zasady interpunkcyjne w praktyce

ORTOGRAFIA

- szukanie analogii między pisownią wyrazów
- jak najczęściej praktyki

SZCZYPTA PRAKTYKI:

ZADANIE NR 1 – MOWA ZALEŻNA I NIEZALEŻNA

O czym mogliby rozmawiać ze sobą podani bohaterowie? Określ temat rozmowy, a następnie ułóż krótki dialogi między bohaterami, w którym wykażesz się znajomością obu utworów. Na koniec przedstaw zredagowaną rozmowę w formie mowy zależnej.

- Widmo Złego Pana i Ebenezer Scrooge
- Goplana i Switezianka
- Mały Książę i Ebenezer Scrooge
- Skawiński i Ordon
- Ligia Kallina i Telimena

ZADANIE NR 2 – IMIESŁOWY

Od podanych bezokoliczników utwórz wskazane imiesłowy. Następnie z każdym z imiesłów ułóż zdanie związane z treścią lektury *Latarnika*.

walczyć – imiesłów przymiotnikowy czynny:

zwolnić – imiesłów przymiotnikowy bierny:

podróżować – imiesłów przysłówkowy współczesny:

przeczytać – imiesłów przysłówkowy uprzedni:

ZADANIE NR 3 – FORMY WYRAZÓW

Utwórz wskazane formy wyrazów. Następnie z każdym wyrazem ułóż zdanie związane z treścią wybranych przez Ciebie lektur obowiązkowych.

PRZYJACIEL (D. Im.) –

SĄSIAD (N. Ip.) –

DUCH (B. Ip.) –

CHRZEŚCIJANIN (D. Im.) –

SPÓR (Ms. Ip.) –

SĘDZIA (D. Ip.) –

KSIAŻĘ (C. Ip.) –

LICEUM (B. Ip.) –

JEZIORO (Ms. Ip.) –

ZADANIE NR 4 CZĘŚCI ZDANIA – FUNKCJE WYRAZÓW W ZDANIU

a) Ułóż zdania, w których podane imię bohatera (np. Balladyna) wystąpi w funkcji:

- podmiotu,
- przydawki,
- dopełnienia.

Zadbaj o to, aby ułożone wypowiedzenia były spójne z treścią lektury obowiązkowej. *Balladyna*.

b) Rozwiń zdanie: *Skawiński czytał*, dodając:

- 1 dopełnienie,
- 2 przydawki,
- 1 okolicznik.

ZADANIE NR 5 – RODZAJE PODMIOTU I ORZECZENIA

A. Ułóż zdanie nawiązujące do treści *Małego Księcia*, które będzie zawierało ten sam typ orzeczenia co występujące w wypowiedzeniu: *Cześćnik i Rejent byli sąsiadami*. Określ, jaki to typ orzeczenia.

B. Ułóż zdanie nawiązujące do treści *Balladyny*, które będzie zawierało ten sam typ podmiotu co występujący w wypowiedzeniu: *Alek, Rudy i Zośka poświęcili życie za ojczyznę*. Określ, jaki to typ podmiotu.

4. Bawić się piórem – jak przygotować uczniów do redagowania użytkowej formy wypowiedzi i wypracowania?

GARŚĆ TEORII:

Garść teorii, szczypta praktyki – pewniaki egzaminacyjne.

nowa
era

WNIOSKI: Na co zwrócić uwagę w kontekście tworzenia wypowiedzi?

ZADANIA KRÓTKIEJ WYPOWIEDZI

formułowanie stanowiska w dyskusji na dany temat, uzasadnienie swojego zdania dwoma argumentami

FORMY UŻYTKOWE:

ZAPROSZENIE/OGŁOSZENIE

- wyznaczniki formalne
- dobór argumentów do konkretnej sytuacji
- zwrócenie uwagi na najczęstsze błędy (poprawność zapisu: form adresatywnych, nazw lokalnych instytucji, skrótów)

ZADANIE ROZSZERZONEJ WYPOWIEDZI

- umiejętności retoryczne w rozprawce (budowa argumentów, odróżnianie argumentu od przykładu, tworzenie przykładu w funkcji argumentu)
- uwzględnianie elementów twórczych w opowiadaniu, wzbogacających fabułę, np.: określanie miejsca, czasu, wprowadzanie dialogu, opisów, charakterystyki, zwrotu akcji
- funkcjonalne wykorzystanie wybranej lektury
- kompozycja wypracowania

SZCZYPTA PRAKTYKI:

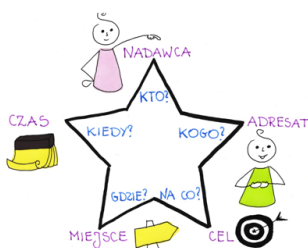
A. KRÓTKA FORMA UŻYTKOWA

Garść teorii, szczypta praktyki – pewniaki egzaminacyjne.

nowa
era

SZCZYPTA PRAKTYKI... TRZY TORY PRACY POWÓRZENIOWEJ

1. WYZNACZNIKI FORMALNE

2. DOBÓR ARGUMENTÓW DO KONKRETNEJ SYTUACJI

PREMIERA SPEKTAKLU

1.....

2.....

SPOTKANIE Z PISARZEM

1.....

2.....

PREMIERA FILMU

1.....

2.....

WYSTAWA PRAC PLASTYCZNYCH

1.....

2.....

3. SZLIFOWANIE POPRAWNOŚCI ORTOGRAFICZNEJ I INTERPUNKCYJNEJ

- Przepisz poniższe zwroty do adresata, pamiętając o odpowiednich zasadach ortograficznych:
SZANOWNI PAŃSTWO, CIĘ, WAS,
DROGA KOLEŻANKO, TOBĄ.
- Zapisz pełną nazwę instytucji w twojej okolicy:
a. szkoła, b. biblioteka,
c. dom kultury, d. sala wiejska.
- Zapisz poprawnie skróty poniższych wyrazów/wyrażeń:
pod tytułem, numer, godzina, według,
na przykład, ulica.

B. ZADANIA KRÓTKIEJ ODPOWIEDZI PRZY OKAZJI PRACY Z TEKSTEM OBOWIĄZKOWYM

Argumentowanie w oderwaniu od tekstów literackich (formułowanie stanowiska i argumentów).

Na jednej ze stron internetowych rozpoczęła się dyskusja na temat *Czy warto wybaczać i dawać ludziom drugą szansę?* Zabierz głos w dyskusji. Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzysz je dwoma argumentami.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Argumentowanie wymagające odwołania do treści lektur obowiązkowych – z przykładem w roli argumentu.

Ebenezer Scrooge zmienił się pod wpływem wizyty duchów. Spośród lektur obowiązkowych, innych niż *Opowieść wigilijna*, wybierz tę, której bohater zmienił swoje postępowanie. Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohatera. Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu wyjaśnij, na czym polegała przemiana i przywołaj sytuację z tej lektury, ilustrującą Twoją argumentację.

Tytuł:

Bohater:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

C. ROZPRAWKA

1. Zredaguj pierwszy akapit do podanych tematów rozprawek.

- Mimo przeciwności losu nie wolno się poddawać. Napisz rozprawkę, w której rozważysz, w jaki sposób stawiali czoła trudnościom wybrani przez Ciebie bohaterowie literaccy.
- Prawdziwy przyjaciel to skarb. Napisz rozprawkę, w której rozważysz, na czym polegała przyjaźń między wybranymi bohaterami literackimi.
- Podróż niejedno ma imię. Napisz rozprawkę, w której rozważysz, jakie znaczenie miało podróżowanie w życiu wybranych przez Ciebie bohaterów literackich.

2. Wybierz jeden temat z poprzedniego zadania. Podkreśl przyjętą w pierwszym akapicie tezę. Następnie sformułuj argumenty i omów przykłady, do których się odwołasz w rozwinięciu.

Argument	Przykład – tytuł, autor i krótki opis

3. Pokaż, jak budować płynność między argumentem a przykładem:

Przekonał się o tym..., bohater utworu pt.:...

Zrozumiał to..., tytułowy bohater...

Problem ten poruszony został w utworze...

Potwierdzają to losy...

Przykładem bohatera, który...

4. Zredaguj ostatni akapit swojej rozprawki, w którym:

- **powtórzysz tezę.**
- **przedstawisz wnioski końcowe wynikające z podanej przez Ciebie argumentacji.**

Jak wynika z przywołanych przykładów, ...

D. OPOWIADANIE

ELEMENTY TWÓRCZE W OPOWIADANIU

1. Wskaż **tytuł i autora lektury obowiązkowej**, do której się odniesiesz.
2. Kiedy będą toczyć się wydarzenia? Co będzie wskazywać na **czas** wydarzeń? (Pora roku? Pora dnia? Konkretny rok?)
3. Opisz krótko **miejsce**, w którym będzie się toczyć akcja.
4. Z którym **bohaterem literackim** się spotkasz?
 - Podaj jego **dane** (Co o nim wiesz na podstawie znajomości treści lektury?).
 - **Opisz** jego wygląd.
 - Podaj **cechy charakteru** bohatera, które mogą się okazać przydatne w rozwoju akcji.
 - Ułóż krótki **dialog** między Tobą a wybranym przez Ciebie bohaterem. Uwzględnij w dialogu przedstawienie postaci oraz problem, który zapoczątkuje przygodę.
 - których wydarzeniach ze swojej przeszłości bohater może wspomnieć podczas spotkania z Tobą? (**retrospekcja**)
5. Co niespodziewanego może się wydarzyć w trakcie spotkania? (**zwrot akcji**)
6. Co doprowadzi do tego, że cel spotkania będzie zrealizowany? (**punkt kulminacyjny**)
7. Jaka będzie **puenta** tej historii? Do jakich przemyśleń skłoni Cię / czego nauczy Cię to spotkanie?

E. POWTÓRKOWY KALENDARZ – POMYSŁ NA INNOWACJĘ łączącą wszystkie obszary kształcenia

Przykładowa realizacja:

WALENTYNKI, 14 lutego

UTRWALAM LEKTURY.

1. Spośród lektur obowiązkowych wybierz tę, w której pojawia się para zakochanych. Podaj imiona bohaterów i streść krótko wątek miłosny w wybranym przez Ciebie utworze.
2. Uzasadnij tezę: *Balladyna nie kochała Kirkora*. Podaj dwa argumenty, odwołując się do treści dramatu Juliusza Słowackiego.

DBAM O JĘZYK.

1. Dopisz do wyrazu *miłość* wyraz pokrewny, który jest:
 - przymiotnikiem –
 - czasownikiem –
2. Odszukaj w słowniku frazeologicznym dwa związki z wyrazem *serce*. Z każdym ułóż zdanie, które będzie związane z treścią lektur obowiązkowych.

BAWIĘ SIĘ PIÓREM.

1. Wykonaj walentynkę dla Twojego ulubionego bohatera literackiego lektury obowiązkowej. Pokaż swoją pracę, że znasz treść lektury, do której się odwołujesz.
2. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że *miłość dodaje skrzydeł*? Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzysz je dwoma argumentami.

Jeszcze raz o zmianach na egzaminie ósmoklasisty w roku 2024

Jeszcze raz o zmianach na egzaminie ósmoklasisty w roku 2024.

nowa
era

Realizacja tematu wypracowania

Funkcjonalność wykorzystania w wypracowaniu utworu literackiego

nie oznacza konieczności omówienia przez zdającego wszystkich elementów fabuły, sensów utworu istotnych (z punktu widzenia egzaminatora) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie.

Należy jednak pamiętać, że **samo przywołanie imienia bohatera literackiego nie jest funkcjonalnym wykorzystaniem utworu.**

Za utwór literacki w wypracowaniu nie uznaje się:

- powieści obrazkowej,
- mangi,
- scenariusza filmowego,
- gry komputerowej.

Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem albo wypowiedzi **aprobujących nieetyczne postępowanie bohatera**. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

ŹRÓDŁO: <https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/informatory/>

Jeszcze raz o zmianach na egzaminie ósmoklasisty w roku 2024.

nowa
era

Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna w wypracowaniu

JĘZYK WYPowiedzi

Poprawność środków	Nie więcej niż 4 błędy językowe	5–7 błędów językowych	8–10 błędów językowych	11–13 błędów językowych	14 lub więcej błędów językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

INTERPUNKCJA

1 pkt	Nie więcej niż 9 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

ŹRÓDŁO: <https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/informatory/>